

Water spiegel *Update*

‘Drinkwater in Nederland van hoog niveau’

Minister Cramer over RIVM-rapport

De drinkwatervoorziening in Nederland geniet een uitstekende reputatie. Dat beeld wordt nog eens bevestigd in het jaarlijkse rapport over de drinkwaterkwaliteit in Nederland, dat minister Jacqueline Cramer van VROM onlangs aan de Tweede Kamer heeft gestuurd. Volgens de minister toont het meest recente rapport – gebaseerd op meetgegevens uit 2008 – wederom aan dat de Nederlandse drinkwatervoorziening van een ‘hoog niveau’ is. “De kwaliteit van het drinkwater is goed”, aldus Cramer in haar begeleidende brief aan de Kamer.

De rapportage ‘De kwaliteit van het drinkwater in Nederland in 2008’ is opgesteld door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), in opdracht van de VROM-Inspectie. Het RIVM heeft zich daarbij gebaseerd op de resultaten van de meetprogramma’s over 2008, die de drinkwaterbedrijven uitvoeren ter controle van de drinkwaterkwaliteit en de gebruikte grondstof. Volgens het RIVM hebben de drinkwaterbedrijven de wettelijke voorschriften met betrekking tot deze controle goed nageleefd, in overeenstemming met de vereisten uit het Waterleidingbesluit. De meetprogramma’s geven voldoende inzicht in de drinkwaterkwaliteit en zijn toereikend voor de bewaking daarvan, zo heeft de VROM-Inspectie eerder al geconstateerd.

Goede kwaliteit

De kwaliteit van het drinkwater is goed, concludeert het RIVM in de rapportage over 2008. Op grond van de meetgegevens is de volksgezondheid in ‘enkel geval’ in gevaar geweest. Op locaties waar incidenteel overschrijdingen van wettelijke normen en parameters in het drink-

water zijn vastgesteld, hebben de betreffende drinkwaterbedrijven in overleg met de VROM-Inspectie adequate maatregelen getroffen zodat weer aan de kwaliteitseisen werd voldaan. De normen en parameters voor drinkwater, zoals vastgelegd in het Waterleidingbesluit, zijn zeer streng en gebaseerd op het voorzorgsprincipe. De geconstateerde normoverschrijdingen geven dan ook ‘geen aanleiding tot risico’s voor de volksgezondheid’, aldus het RIVM.

Het rapport besteedt ook aandacht aan de grondstof voor de bereiding van drinkwater en heeft de kwaliteit van oppervlaktewater getoetst aan de normen uit het Waterleidingbesluit. Daaruit komt naar voren dat de drinkwaternorm voor bestrijdingsmiddelen regelmatig wordt overschreden bij de innamepunten voor oppervlaktewater. Het aantal innamepunten waar dit voorkomt en ook het aantal bestrijdingsmiddelen dat de ‘voorzorgsnorm’ overschrijdt, is gelijk gebleven ten opzichte van 2007.

Uit aanvullende informatie blijkt volgens het RIVM dat de kwaliteit en bescherming van de drinkwaterbronnen blijven

de aandacht vereisen. Gewezen wordt op de noodzaak van het terugdringen van diffuse emissies met negatieve gevolgen voor het grond- en oppervlaktewater. Als voorbeelden noemt het RIVM de aanpak van (dier)geneesmiddelen en loodvervangers in brandstoffen (MTBE en ETBE) en het saneren van rioolwateroverstorten.

Drinkwaterbronnen

Deze kanttekening sluit nauw aan bij het beleid van Vewin, dat is gericht op voortdurende aandacht voor de bescherming van de kwaliteit van de drinkwaterbronnen. Deze staat namelijk onder druk door vervuiling (diffuse bronnen), verwarming (koelwaterlozingen op oppervlaktewater) en verzilting. In dit kader onderstreept Vewin het belang van een adequate implementatie in Nederland van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en het halen van de KRW-doelen voor de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Dat moet leiden tot verlaging van de zuiveringsinspanningen van drinkwaterbedrijven, zoals de KRW voorschrijft.

Meer informatie via Nicole Zantkuijl:
zantkuijl@vewin.nl

‘Harder werken aan kwaliteit drinkwaterbronnen’

RIVM-rapport kritisch over stroomgebiedbeheerplannen

De stroomgebiedbeheerplannen van de Rijn- en Maasoeverstaten bevatten onvoldoende maatregelen om de kwaliteit van de drinkwaterbronnen te verbeteren in de eerste planperiode (2009-2015) van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Dat blijkt uit een inventarisatie door het RIVM. Daarmee staat de beoogde verlaging van de zuiveringsinspanning van drinkwaterbedrijven onder druk. Het rapport bevestigt het pleidooi van Vewin voor concrete maatregelen in de stroomgebiedbeheerplannen om de drinkwaterfunctie van grond- en oppervlaktewater veilig te stellen.

De KRW schrijft voor dat EU-lidstaten maatregelen moeten treffen om de kwaliteit van drinkwaterbronnen – grond- en oppervlaktewater – te beschermen zodat op termijn reductie van de zuiveringsinspanningen mogelijk is. Deze maatregelen dienen deel uit te maken van het totale maatregelenpakket in de stroomgebiedbeheerplannen. In opdracht van het ministerie van VROM heeft het RIVM de beheerplannen van de Rijn- en Maasoeverstaten (planperiode 2009-2015) beoordeeld op drinkwaterrelevante aspecten. Twee vragen stonden daarbij centraal. Hoe geven de plannen invulling aan de drinkwaterdoelstellingen van de KRW? En dragen de plannen van de (bovenstroomse) buurlanden in Nederland bij aan de vermindering van kwaliteitsknelpunten in oppervlaktewater bestemd voor drinkwaterbereiding?

Volgens het RIVM bestaat de indruk dat de drinkwaterfunctie weliswaar wordt benoemd in de plannen, maar dat deze geen integraal onderdeel is van de beoordeling van de toestand van oppervlaktewater. Ook bij de inventarisatie van relevante stoffen is de drinkwaterfunctie slechts zijdelings meegenomen. Het Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water, waarmee Nederland de kwaliteitseisen van de KRW implementeert, bevat slechts een beperkt deel van het aantal stoffen dat anno 2009 scherpe aandacht vereist voor de drinkwatervoorziening in

Nederland. Nieuwe probleemstoffen als geneesmiddelen en hormoonverstoorders, waarvoor volgens Vewin strikte normen nodig zijn, ontbreken.

De aandacht voor oppervlaktewater bestemd voor drinkwaterbereiding is beperkt, zowel in Nederland als in de overige Rijn- en Maasoeverstaten, zo concludeert het RIVM. Bij de presentatie van de inventarisatie van de stroomgebiedbeheerplannen onderschreef Willem Mak van het ministerie van VenW dat drinkwaterrelevante stoffen voor oppervlaktewater nog onvoldoende in beeld zijn. Tevens signaleerde hij dat probleemstoffen voor drinkwater te weinig naar voren komen bij de beoordeling van grondwaterlichamen. Mak benadrukte dat het voorkomen van emissies van nieuwe stoffen als geneesmiddelen bijzondere aandacht vereist.

In de Nederlandse discussie speelt de temperatuurnorm voor oppervlaktewater bestemd

voor drinkwater een belangrijke rol. Vewin pleit in dit verband voor strikte handhaving van de norm van 25 graden Celsius; daarboven is het huidige beperkte microbiologische risico niet gegarandeerd. Uit de RIVM-analyse blijkt dat in de stroomgebiedbeheerplannen van de buurlanden de temperatuur geen kritische parameter is. De achtergrond is een andere structuur van de drinkwatervoorziening in deze landen. Volgens Vewin zijn internationale afspraken dringend nodig om de drinkwaterfunctie van de rivieren veilig te stellen. Aanzienlijke kunstmatige opwarming van het Nederlands rivierwater heeft reeds in het buitenland plaats.

Als gevolg van de geconstateerde hiaten zal het oppervlaktewater bestemd voor drinkwater aan het einde van de eerste planperiode (2015) waarschijnlijk niet voldoen aan de streefdoelen van de KRW, concludeert het RIVM. Aan de verbetering van de kwaliteit van oppervlaktewater moet nog veel gebeuren. Drinkwaterrelevante stoffen moeten beter in beeld worden gebracht. Andere aanbeveling is het opstellen en wettelijk regelen van gebiedsdossiers voor drinkwaterinnamepunten, om zo per winning of innamepunt meer inzicht te krijgen in de kwaliteitsrisico's en mogelijke maatregelen.

Meer informatie via Nicole Zantkuijl:
zantkuijl@vewin.nl

Parlement buigt zich over ontwerp Drinkwaterbesluit

Vewin plaatst kanttekeningen bij concepttekst

Vewin kan zich in grote lijnen vinden in het concept-Drinkwaterbesluit, dat VROM heeft toegestuurd aan de Eerste en Tweede Kamer. Het besluit, dat naar verwachting per 1 januari 2011 in werking treedt en het Waterleidingbesluit vervangt, bevat een aantal nieuwe elementen. Zo zijn er nieuwe regels voor kostendekkende drinkwatertarieven en de uitvoering van de prestatievergelijking (benchmark).

In het ontwerp van het in december gepubliceerde Drinkwaterbesluit stelt het Rijk een wettelijk maximum aan de solvabiliteit van drinkwaterbedrijven. Vewin vindt dit ongewenst omdat dit een bevoegdheid van de publieke aandeelhouders is, te weten provincies en gemeenten. Bovendien leidt het stellen van een maximum tot hogere schulden van drinkwaterbedrijven, wat ten koste kan gaan van de ruimte voor noodzakelijke investeringen in infrastructuur en zuiveringsprocessen. Verder staat een maximum aan de solvabiliteit haaks op de regeling voor netwerkbedrijven, waar juist sprake is van een minimumeis. Vewin pleit voor het laten vervallen van de maximum-solvabiliteitseis, respectievelijk voor een hoge maximumeis.

Redelijke vergoedingen

Vewin wijst erop dat er sprake is van redelijke vergoedingen voor het ter beschikking stellen van vermogen, hetgeen in het Drinkwaterbesluit goed geregeld is. Aan deze vermogenskostenvergoeding is een maximum gesteld. Wat betreft de drinkwatertarieven zijn in het Drinkwaterbesluit regels voor kostendekkende prijzen opgenomen. Drinkwaterbedrijven streven naar redelijke tarieven

voor hun afnemers, wat ook blijkt uit de meest recente Drinkwaterstatistiek. Gecorrigeerd voor inflatie en belastingen is de prijs per kubieke meter tussen 1998 en 2008 zelfs gedaald met 0,20 euro.

Drinkwaterbedrijven investeren continu in leveringszekerheid, één van de pijlers in hun bedrijfsproces. In het Drinkwaterbesluit is geregeld dat de waterdruk wordt gemeten bij het leveringspunt en niet langer in het leidingnet zelf. Vewin vindt dit een goede regeling. De verlegging van het meetpunt heeft geen negatieve gevolgen voor de klant, die voldoende waterdruk heeft én houdt.

Wat betreft de inzet van onthardingstechnieken (ter verwijdering van calcium en magnesium) vindt Vewin dat het Drinkwaterbesluit deze onnodig inperkt. Uit onderzoek is gebleken dat er geen relatie bestaat tussen de concentratie magnesium in drinkwater en hart- en vaatziekten. Tot slot wijst Vewin op de noodzaak van een monitoringprogramma voor warm tapwater. In collectieve watervoorzieningen met een capaciteit boven de 10 kubieke meter per dag (of meer dan 25 aansluitingen) is zo'n programma nodig om de waterkwaliteit te bewaken.

Benchmarking

Drinkwaterbedrijven benchmarken sinds 1997 op vrijwillige basis. Daarbij worden de bedrijven onderling vergeleken op de prestatiegebieden financiën, milieu (duurzaamheid), waterkwaliteit en dienstverlening. Het nieuwe Drinkwaterbesluit bevat nieuwe prestatie-indicatoren zoals kwaliteitsbewaking, druk in het distributienet, investeringen in onderzoek en informatie over vermogensopbouw.

Vewin meent dat hiermee de huidige focus van de benchmark, die prima werkt en is gericht op output en klanten, wordt losgelaten. Volgens Vewin moet de benchmark zich blijven richten op outputfactoren en scheidt de toevoeging van inputindicatoren alleen maar onduidelijkheid.

Meer informatie via Arjen Frentz:
frentz@vewin.nl

BENCHMARK BLIJVEN BASEREN OP OUTPUTFACTOREN.

Gewasbescherming verder terugdringen

Convenant duurzame gewasbescherming onder druk

In 2010 loopt het Convenant Duurzame Gewasbescherming af. Om de doelstellingen voor het reduceren van de milieubelasting van oppervlaktewater te halen, is nog een flinke inspanning nodig. Hetzelfde geldt voor het opheffen van de knelpunten bij de drinkwaterwinning uit oppervlaktewater. Recente gegevens over de afzet van gewasbeschermingsmiddelen geven bovendien aan dat rekening moet worden gehouden met het niet volledig realiseren van de einddoelen van het convenant. Dat duidt erop dat ook na 2010 een opgave resteert en verbetering van de waterkwaliteit blijvende inzet vereist.

Het Convenant Duurzame Gewasbescherming is in 2003 gesloten en gaat zijn laatste jaar in. Deelnemers zijn de ministeries van VROM en LNV, LTO Nederland, Plantum NL, Nefyto (producenten gewasbeschermingsmiddelen), Agrodis (handelaren), Vewin en de Unie van Waterschappen. Hoofddoel van het convenant is het bereiken van duurzame gewasbescherming, zonder de concurrentiepositie van de Nederlandse land- en tuinbouwsector aan te tasten. Concreet is dit vertaald in het reduceren van de milieubelasting van oppervlaktewater met 95 procent in 2010 (ten opzichte van de situatie in 1998) en het opheffen van knelpunten bij drinkwaterbereiding uit oppervlaktewater. In 2010 zal de eindevaluatie van het convenant plaatsvinden.

Milieubalans

Dat er nog het nodige moet gebeuren, blijkt uit de berekeningen van het RIVM in het kader van de Milieubalans. De uitkomsten uit de jaren 2006, 2007 en 2008 geven aan dat de milieubelasting (door gewasbeschermingsmiddelen) van de bodem en het grondwater weliswaar dalen, maar dat de milieubelasting van het oppervlaktewater niet verder omlaag gaat.

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) stelt in de Milieubalans 2009 dat de belasting in 2007 lag op het niveau van 2003. De reductie van de milieubelasting van oppervlaktewater bedroeg in 2007 85

procent ten opzichte van 1998. Om het hoofddoel van de Nota Duurzame Gewasbescherming (95 procent reductie) te realiseren, zijn dus nog stappen te zetten. Gewasbeschermingsmiddelen dienen de oppervlaktewaterkwaliteit zo min mogelijk aan te tasten. Dat is volgens het PBL extra urgent met het oog op de kwaliteitseisen in de Kaderrichtlijn Water, die voorschrijft dat residuen van gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater bestemd voor drinkwater moeten worden voorkomen.

Binnen het convenant worden diverse activiteiten (voorlichting, kennisdeling en -ontwikkeling) ondernomen. Zo wordt de Algemeen Verbindend Verklaring van een certificeringstelsel voor de handel in gewasbeschermingsmiddelen dit jaar van kracht. Doordat de waterschappen hun monitoringresultaten steeds meer communiceren, krijgen agrarische ondernemers meer inzicht in het effect van hun handelen op het watermilieu.

Schone Bronnen

Ander voorbeeld is het project 'Schone Bronnen, nu en in de toekomst', waarbij Vewin nauw betrokken is. In de derde fase van dit project ligt de focus op het vinden van oplossingen voor milieuknelpunten. De Innovatieprijs Duurzame Gewasbescherming stimuleert de ontwikkeling van nieuwe, milieuvriendelijke landbouwtechnieken.

Of de totale inzet toereikend zal zijn om de einddoelen van het convenant te berei-

ken, is onzeker. De eindevaluatie van het convenant moet uitwijzen in hoeverre voor de jaren na 2010 een opgave overblijft om de milieubelasting verder terug te brengen. Wat Vewin betreft vergt verbetering van de waterkwaliteit een blijvende inzet, ook in de komende jaren.

Meer informatie via Arjen Frenzt:
frenzt@vewin.nl

Colofon

Waterspiegel Update is een periodieke uitgave van Vewin, de Vereniging van waterbedrijven in Nederland. Waterspiegel Update brengt nieuws en opinies uit de wereld van water en aanverwante sectoren.

UITGEVER

Rinus Vissers
Nijgh Periodieken B.V.
(directie@nijgh.nl)

HOOFDREDACTIE

Vewin
Nico van Grieken
(vangrieken@vewin.nl)

(EIND)REDACTIE

Nijgh Periodieken B.V.
Pieter de Vries
(p.de.vries@nijgh.nl)
Peter Bielars
(p.bielars@nijgh.nl)

DRUK EN LAY-OUT

Den Haag media groep b.v., Rijswijk

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder toestemming van de uitgever.